

ARÅDALSS- nytt

MEDLEMSTIDNING FÖR ARÅDALENS SPORTSTUGEFÖRENING

Nr 2 januari 1994

Här kommer andra numret av Sportstugeföreningens medlemsblad ARÅDALSS-nytt. Den här gången har vi två huvudteman: kalkning och den yttre miljön i Arådalen. Vi börjar med att låta Jan-Erik Åslund, länsstyrelsens ansvarige för kalkningsverksamheten, ge en beskrivning över försurningsproblemen och hur dessa åtgärdas.

ÖNSKAS KÖPA

Stuga i Arådalen önskas köpa av tidigare stugägare. Alla svar beaktas. Tel 063-112908, Mats.

Dags för medlemsavgiften.

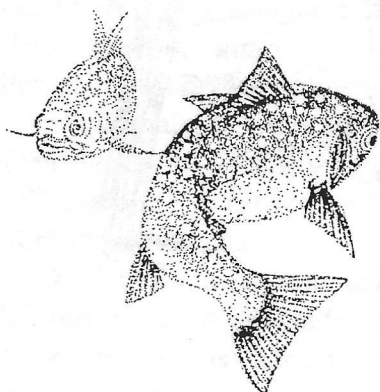
Avgiften för 1994 är enligt beslut vid årsmötet 150 kronor. Vi har flera fasta utgifter nu i början av året, så vi är tacksamma för snabb betalning. Bifogas inbetalningskort. En liten påminnelse till er som ännu inte betalt avgiften för 1993.

Försurningsproblem och motåtgärder

Våra fjällområden påverkas negativt av det sura regnet. I Jämtlands län satsas det under 3 år (1991-93) drygt 100 miljoner kronor för att åtgärda försurningsskadadesjöar och vattendrag. Under våren 1993 kalkades för första gången Lövan och Arån. I samma område åtgärdades även Lekaråns källsjöar. Nu är det snart dags igen för den årliga spridningen.

Regn, snö och luften i sig, för med sig föroreningar från industriområden, städer och trafik i hela Europa upp över våra "rena" fjällområden. Jämtländsk fjällluft är i regel mest förorenad vid sydliga och sydostliga vindar. Till de föroreningar som storskaligt påverkar naturmiljöer, kulturskatter m.m. långt bort från utsläppskällorna hör svavel- och kväveföroreningar. Dessa föroreningar släpps ut i lufthavet i samband med förbränningen av fossila bränslen som kol och olja. Under transporten i luften

omvandlas dessa föroreningar till starka syror. Den svavelsyra och salpetersyra som bildats faller ner över fjälltrakterna antingen som vått (med regn och snö) eller som torrt nedfall. Det torra nedfallet (sk torr-deposition) kan vara betydande framförallt i barrskogsområden. Syror i luftluften har sänkt pH i regnet från det naturliga, förindustriella, pH 5,5-5,6 till pH 4,2-5,0. Nederbörden har alltså blivit 5 - 30 gånger surare under de senaste 30 - 40 åren vilket påverkat de försurningskänsliga områdena i vårt län.

Försurningskänsliga områden karaktäriseras av vittringsobenägna bergarter och tunna baskatjonfattiga jordtäcken. Denna smygande och ackumulerande påverkan har lett till en omfattande utarmning av det biologiska livet i ett stort antal mindre sjöar och vattendrag i vissa fjällområden.

Skadebilden i vattensystemen förvärras av det faktum att den inledande försurningen av markens övre skikt leder till att de under årtusenden uppbyggda lagren av metaller läcker ut med det försurade markvattnet. Ett ökat läckage av bl.a. järn och mangan leder till mörka eller rostfärgade be-

läggnings på vattendragens botten och till en kraftigt ökad dödlighet på fiskyngel och insekter.

Den enda långsiktigt riktiga lösningen på försurningsproblemen är en kraftig minskning av utsläppen i stora delar av världen. De senaste prognoserna visar att en minskning av nedfallet med 80 %, utgående från 1991 års nivå, krävs för att de känsligaste naturmiljöerna i vårt land skall klara sig från fortsatt försämring och långsamt börja återhämta sig.

Den idag enda kända metoden för att skydda och reparera försurnings-skadade vattensystem är kalkning.

Kalkspridningen sker direkt i sjöar, direkt i vattendrag med kalkdoserare samt på lämpliga våtmarker. Våtmarkerna fungerar som naturliga doserare. Målsättningen med kalkningsinsatserna är att pH vid varje tidpunkt under året skall vara över 6,0 i de åtgärdade sjöarna och vattendragen. Kalkningen skall ge skadade och försvunna fisk- och insektspopulationer en möjlighet att åter etablera naturliga och livskraftiga bestånd i de åtgärdade vattensystemen.

Kalkmängderna som sprids varierar från objekt till objekt inom de olika projekten. Kalkgivorna styrs av vattnets omsättningstid, nuvarande pH i systemet samt vilket mål den genomförda kalkningen har. I länet sker all kalkspridning i sjöar och på våtmarker med helikopter.

I Jämtlands län har under de senaste tre åren 380 sjöar och

ungefär 1 350 km vattendrag kalkats och återställts vattenkemiskt. De största kalkningsinsatserna görs i de centrala och södra delarna av Härjedalen där utarmningen av insekter och utebliven reproduktion av öring är omfattande. Inom Bergs kommun kalkas det för närvarande i sex biflöden till Ljungan: Lövan, Arån, Dovelån, Oxsjöån, Fettjeån samt Alopån. Kalkning sker också av Högåån som tillhör Indalsälvens avrinningsområde. Inom fjällområdena i de övriga delarna av länet sker för närvarande kalkningar i Sösjö-, Offerdals- och Hotagenfjällen. I de sydligaste delarna av Frostvikenfjällen har tre sjöar kalkats under hösten 1991.

Våtmarkskalkning i fjällnära miljö.

Den påbörjade kalkningsverksamheten skall pågå till dess utsläppen och därmed nedfallet, är nere på en nivå som vår natur långsiktigt klarar av. En försiktig prognos pekar på att kalkningsverksamheten måste pågå i ytterligare minst 30 år.

För närmare upplysningar om kalkningsverksamheten i Jämtlands län kontakta: Miljöövervakningssektionen, länsstyrelsens miljövårdsenhet, tel 063-14 67 07.

Jan-Erik Åslund,
verksamhetsansvarig.

Rätt svar på skotterfrågorna:
1. Nej. 2. Ja, rund skult är påbudsskytt, tvingande, och fyrkantig skytt är rekommendation. 3. Är sjön upplåten för fiske får man köra vart man vill, annars närmaste väg över isen till ledens fortsättning. 4. Vårdnadshavaren eller i vissa fall den som lånat ut skotern. 5. 16 år. 6. Nej. 7. Endast om naturen omöjliggör annan väg, ex bro över en å. 8. Ja. 9. Alltid skotterören. 10. Ja, vid färd på allmän väg eller annars när sikten är nedsatt. 11. Ingen. 12. Ja.
Har du tre fel eller fler, så anmäl dig till en studiecirkel för förarbevis.

KOMMANDE AKTIVITETER

Föreningens två årligen återkommande arrangemang har under många år varit påskens skidtävling och höstens surströmmingsfest. Styrelsen och fritidskommittén funderar nu på att försöka arrangera någon form av snöskoteraktivitet någon gång under vecka 10 (sportlovet för oss i norr) samt en pimpeltävling för familjelag under påsken.

Om vi lyckas ordna dessa två nya aktiviteter kommer tid och plats att kungöras via anslag vid telefonstationen och vid några vattenpumpar.

Vi vill också redan nu "puffa" för vår familjeskidtävling på påskafton. Det finns plats för alla att delta. Barnen åker en kort bana i tre olika grupper. För oss lite större barn gäller stugstaffetten. I tremannalag åker vi en bana på ca 2,5 km.

En vädjan från fritidskommittén är att alla som har något bra att skänka som pris tar med sig detta senast till påsk. Eftersom hela arrangemanget är en lek brukar alla tävlande få välja ett pris. Vi behöver därför priser för både små barn och stora barn.

I fritidskommittén ingår Karl-Axel Backlund, tomt 101, Anja Brandoné, tomt 42, Lars Edström, tomt 115, Gunnar Hellström, tomt 109, Gustav Krih, tomt 96, och Arve Åkermo, tomt 16.

Miss inte att komma till påskaftonens skidtävling. Vill ni inte tävla så behövs det publik. Samling vid kapellet kl 14.00.

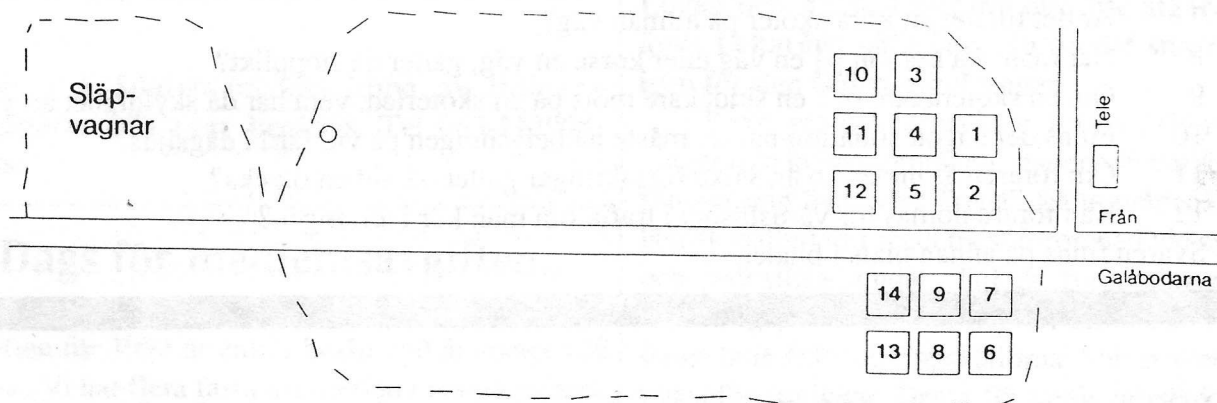
Föreningens årsmöte genomförs också traditionenligt på påskdagen kl 19.00 i kapellet. Ta tillfället och delta i vårt gemensamma arbete att behålla och utveckla Arådalen till det paradiset vi alla önskar oss.

PARKERINGSBESTÄMMELSER I ARÅDALEN

Ett par gånger varje säsong brukar det bli lite problem vid den stora parkeringen. Framförallt gäller detta påsken. Alla måste hjälpas åt för att samtliga bilar ska få plats. Vi vill därför åter påminna om de regler som finns. 1. Parkera bilarna i turordning. Börja parkera i början av parkeringen. (Se skiss) 2. Parkera så nära som möjligt. Kör in bilen så långt det går så att ytterligare bilar får plats bakom. 3. Placera ett kort med tomtnr, ev telefonnr och planerad avresedag väl synligt utifrån. Kort finns i lådan vid informationstavlan. 4. Släpvagnar placeras på särskild plats. (Se skiss)

Att dessa bestämmelser följs är nödvändigt om parkeringen ska räcka till. Om bilar och släpvagnar parkeras "snett" eller placeras mitt på planen kommer den inte att kunna utnyttjas till fullo med icke användbart utrymme som resultat. Det är heller inte möjligt att "reservera plats". För att systemet ska fungera måste parkeringen fyllas på från ett håll och i den ordning bilarna anländer.

INFORMERA OCKSÅ BESÖKARE ELLER HYRESGÄSTER OM DESSA REGLER

SNÖSKOTER I ARÅDALEN

Ingen har väl kunnat undgå den debatt som förskring snöskotern. För många av oss som bor i norrland är snöskotern ett sätt att leva. För andra är den något som bara luktar och bullrar.

I stora delar av länets fjällområden, bl.a Oviksfjäl- len, är det generellt förbud att köra snöskoter. Enda undantaget är de särskilt markerade lederna. För Bergs kommun gäller även förbud inom områden med fastställd detaljplan. Det innebär att generellt förbud för körning med snöskoter gäller inom stug-området i Arådalen. Stugföreningen har dock erhållit särskilt tillstånd inom planområdet. För nyttotrafik till och från stugorna gäller att körning är tillåten endast på markerade leder. Lederna följer sommarvägarna. För färd ut på fjället gäller att endast de markerade lederna får användas.

"Nöjesåkning" inom stugområdet är alltså inte tillåten. det kan heller inte vara nödvändigt då det finns "fria" områden söderut genom dalen utanför de särskilda förbudsområdena.

Skotertrafiken regleras också av ett flertal lagar och förordningar. Av dessa framgår bl.a att skoterförare är skyldiga att visa hänsyn till natur, djur och människor. Förare av snöskoter är t.ex alltid skyldig att väja för skidåkare. Man får också bara köra snöskoter om marken är snötäckt och snödjupet är så stort att man är helt säker på att man inte skadar mark eller växtlighet.

Vi som vistas här i Arådalen vill alla på olika sätt ta del av det naturen kan erbjuda i form av naturupple-

velser eller möjlighet till fysisk aktivitet. Fjället är så stort att det måste finnas plats för både skidåkare och snöskoteråkare. Men det är viktigt att vi visar hänsyn till varandra och respekterar de regler som finns.

Eftersom det är stugföreningen som fått tillståndet till skoterkörning inom stugområdet är det också föreningen som beslutar om vilka regler som ska gälla. Inom planområdet gäller max 30 km/tim, att skoteråkning efter kl 22.00 bör undvikas och att bara nyttotrafik till och från stugorna är tillåten.

Om alla respekterar dessa få enkla regler tror vi att vi i Arådalen även i framtiden ska ha utrymme för både skidåkning och skoterkörning. Men vi måste hjälpas åt. Informera besökare och hyresgäster om vilka regler som gäller. Försök också att informera skoterförare "på genomresa" om reglerna inom stugbyn.

För den som vill lära sig mer om vilka lagar och förordningar som reglerar skoterkörning rekommenderas att delta i en studiecirkel. De flesta snöskoterklubbar arrangerar cirklar i tillsammans med studieförbunden. Genom ökad kunskap och information kan mycket av den irritation som finns idag undvikas i framtiden.

Gränser för förbudsområden och lokala föreskrifter för Jämtlands län finns i länsstyrelsens författningssamling. Rekvirera den!

Den som vill testa sina kunskaper kan svara på nedanstående frågor.

- 1 Om du kör på en led med påbudsskylt, får du då åka på sidan av leden?
- 2 Är det någon skillnad på betydelsen av en rund och en fyrkantig ledskylt?
- 3 Om en skoterled passerar över en sjö, får man då köra omkring hur som helst på isen?
- 4 Vem är ansvarig om minderårig kör snöskoter så att någon eller något skadas?
- 5 Vilken är lägsta ålder för att köra en snöskoter?
- 6 Får du ha passagerare på snöskotern eller kälken när du färdas på allmän väg?
- 7 Är det tillåtet att köra skoter på allmän väg?
- 8 När man ska köra in på en väg eller korsa en väg, gäller då stopplikt?
- 9 Om en skoteråkare och en skidåkare möts på en skoterled, vem har då skyldighet att väja?
- 10 Finns det någon situation när du måste ha belysningen på vid färd i dagsljus?
- 11 Om föraren är under 16 år, vilka försäkringar gäller då vid en olycka?
- 12 Kan förare dömas för vårdslöshet i trafik om man kör i terrängen?

Svaren finns på annan plats i bladet.

Vid Edströms stuga, nr 115, finns en spårmaskin som kan användas för att köra upp skidspår. Respektera skidspåren. Åk inte skoter i dessa. Om skidspår är uppkörda längs skotervägarna, försök undvika att köra i skidspåren.